

Samenvatting van de preek over zondag 39 van de Heidelbergse catechismus (1)

Lezen: Spreuken 4 : 1 – 14 en Efeze 6 : 1 – 4

Thema: *het ouderlijk gezag*

1. de grond daarvoor

Wie gezag heeft, heeft het over je te zeggen. Het komt bij God vandaan ('omdat het God belooft ons door hun hand te regeren'). Dat is Gods goedheid: Hij wil chaos voorkomen.

Allereerst: onze ouders. Met nadruk wordt ook de moeder genoemd: uniek voor die tijd!

Wat is de taak die de Heere aan ouders geeft? Vooral: onderwijzen. Zie Deut. 6:6 en 7 en Spreuken 1:8.

De echte familierelatie wordt gekenmerkt door het luisteren naar Gods Woord (Matt. 12:49v). Ouderlijk gezag functioneert pas dan goed als we als ouders zelf Gods Woord bewaren in ons hart en het vervolgens doorgeven aan onze kinderen. Belofte en gebod van de Heere doortrekt dan heel het leven.

Opvoeden is niet alleen een taak voor de ouders (denk aan de priesters die het volk onderwezen in de wet), maar zij zijn wel de eerstverantwoordelijken. Zie de doopvragen.

Ook de schoolkeuze is van belang.

Bij ouderlijk gezag hoort het element van 'tucht' (komt van 'trekken'). Dus: waar nodig in wijsheid en liefde ons kind bestraffen (Spr. 13:24). Dus niet zoals Eli (1 Sam. 2:12-26 en 3:13).

Straf is op het moment zelf nooit plezierig. Dat geldt ook voor de bestraffing die de Heere geeft aan hen die Zijn kinderen zijn geworden (Hebreeën 12). Maar tucht oefent tot gehoorzaamheid.

Dat staat tegenover de heersende gedachte in onze tijd: 'je moet je kinderen vrijlaten'. Echt vrij is een mens, een kind alleen als hij zich aan de Heere overgeeft en naar Zijn geboden luistert. Daarvoor is het werk van de Heilige Geest nodig.

Deut. 21:18-21 vertelt hoe hoog de Heere de overtreding van het vijfde gebod opneemt. Dan heb je uiteindelijk geen leven.

2. de gehoorzaamheid daaraan

'Eren': iemand die geëerd moet worden is iemand 'van gewicht'. Onze ouders komt eer, liefde en trouw toe. We worden geroepen hen te achten.

Het tegendeel van 'achten' is 'minachten'. Dan achten we hen licht, onbeduidend.

We zullen hen eren, ook als ze niet meer zo kunnen functioneren als eerst.

Hen achten vraagt passende vormen. Hen liefhebben is een teken van dankbaarheid voor wat ze voor ons betekend hebben. Trouw zijn aan hen kan ook offers van ons vragen.

Ze zijn zeker niet volmaakt. Maar wie zelf eerst in de spiegel van Gods wet kijkt, kan geduld met hun gebreken hebben.

Wat overigens niet wil zeggen dat ouders hun eigen gebreken mogen goedpraten. Daar moeten ze zich van bekeren. En ook naar hun eigen kind toe de minste kunnen zijn.

Een bijzondere belofte geldt bij dit gebod: 'opdat uw dagen verlengd worden...'

Op die regel zijn uitzonderingen (zie Abia). De Heere bepaalt of ons leven lang of kort is. Een lang leven is voor wie de Heere vreest een bewijs van Zijn gunst, maar een kort leven kan Hij raadzaam achten in Zijn wijsheid die wij niet kunnen doorgronden.

In het OT: lang leven in Kanaän. In het NT: de zachtmoedigen zullen de aarde beërven (Matt. 5:5 en ook 1 Tim. 4:8).

3. de grens daarvan

'Mij aan hun goede leer en straf onderwerp'. Niet aan de slechte, de onbijbelse.

Vader en moeder kunnen bij de opvoeding in strijd komen met wat de Heere van hen vraagt. Dan geldt: we moeten God meer gehoorzaam zijn dan de mensen (Hand. 4:27).

Op grond hiervan moeten we onze stem verheffen tegen huiselijk geweld en seksueel misbruik binnen het gezin. Zie allerlei aanwijzingen in Leviticus 18 en 19.

En als je nu slachtoffer bent? Moet je dan vergeven? Hoe zit dat in het licht van het gebed: 'Vergeef onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren'? Dat zal nooit op een goedkope, snelle manier kunnen gebeuren. Er mag niet over een slachtoffer 'heengewalst' worden!

Je mag er als slachtoffer mee voor de dag komen. Er zal, met de hulp van de Heere, soms een lange weg te gaan zijn. Voor een dader moet duidelijk zijn: bekering en hartelijke schuldbelijdenis (naar de Heere toe en naar het slachtoffer toe) is nodig.

Kinderen moeten hun ouders gehoorzaam zijn 'in de Heere' (Ef. 6). Dat geeft ook de grens aan.

'In de Heere': dat wil ook zeggen: zoals de Heere Jezus het Zelf deed. Ondanks dat Zijn aardse ouders op een bepaald moment niet op hun plaats waren en Hij Zijn moeder terecht moest wijzen, 'was Hij hun onderdanig' (Luk. 2:41-52).

Deze Christus brengt ons bij de volmaakte Vader, bij Wie milde handen zijn en vriendelijke ogen.

Enkele vragen voor persoonlijke of gemeenschappelijke bezinning

1. Kunt u nog eens omschrijven wat de zegen van het ouderlijk gezag is (mits op de juiste manier in praktijk gebracht)?
2. Wat zijn de kernpunten van het onderwijs dat christenouders aan hun kinderen moeten geven?
3. Probeert u in het gesprek met uw kinderen (als God u die gaf) wel eens uw hart te laten spreken? Weten ze hoe uw persoonlijke verhouding tot de Heere is? Of moet u op dit punt eerlijk gezegd een 'inhaalslag' maken? Probeer hier eens open met uw kind(eren) over te spreken.
4. Hoe komt het dat veel mensen vandaag allergisch zijn voor 'tucht'? Hoe kan die verkeerd worden gebruikt en op welke manier goed?
5. Kunnen ouders het respect ook verspelen? Wat moet onze houding in zo'n geval zijn?

Voor de kinderen:

- Hoe kun jij het beste je ouders eren, zoals de Heere dat van je vraagt?
- Lees met elkaar eens Lukas 2 : 41 – 52 en beantwoord dan de volgende vragen:
 - *Naar welk feest gaat de Heere Jezus met Zijn ouders?
 - *Waarom was Jezus in de tempel achtergebleven?
 - *Wat betekenen de woorden van de Heere Jezus: 'Wist u niet dat Ik moet zijn in de dingen van Mijn Vader?'
 - *Wat betekent het dat de Heere Jezus aan Jozef en Maria onderdanig was?